

BÖLÜM 2

Tıp Fakültelerinde, Uzmanlık Eğitiminde ve Mezuniyet Sonrasında Başağrısı Eğitimi

*Mehmet ZARİFOĞLU¹
Necdet KARLI²*

GİRİŞ

Türkiye’de başağrısı eğitimi gerek tıp fakültesi öğrencilik döneminde gerekse de uzmanlık eğitimi sırasında ele alınan bir konudur. Tıp fakültesi eğitimi sırasında Türkiye tıp fakültelerinde ortalama başağrısı eğitimi süresi yaklaşık 2 saattir. Tüm Avrupa ve Kuzey Amerika’da da durum daha farklı değildir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de tıp fakültelerinde başağrısı eğitimi yetersizdir. Uzmanlık öğrencilerinde ise durum daha farklıdır. Ülkemizde belli başlı büyük şehirlerde yer alan tüm tıp fakültelerinde başağrısı merkezleri olup buralarda başağrısı polikliniği, başağrılı hastaların yatarak tedavisi yapılmaktadır. Yine bu merkezlerde başağrısı ile akademik olarak ilgilenen öğretim üyeleri tıp fakültesi ve uzmanlık öğrencilerinin eğitimi ile birlikte bilimsel çalışmalar ve akademik toplantılarda yer almaktadır. Ülkemizde başağrısı eğitiminin en zayıf noktası tıp fakültesi dönemidir.

Tıp Fakültesi öğrencilerinde başağrısı eğitimi:

ABD’de de Amerikan Başağrısı Derneğinin yoğun faaliyetlerine rağmen hekimlerin başağrısı eğitimi primer ve sekonder başağrılarını tanı koyma ve tedavi etmede yetersiz bulunmaktadır. Primer baş ağrıları birinci basamakta çalışan doktorların faaliyet alanındadır. Bu nedenle tüm tıp fakültesi mezunlarının yeterli derecede başağrısı eğitimi alması son derece önemlidir. ABD’de yapılan bir çalışmada 95 tıp fakültesinin ancak 50’sinde başağrısı kliniği olduğu görüldü. Aynı çalışmada başağrısıyla akademik düzeyde ilgilenen nörologların zamanlarının sadece % 25’ini araştırmaya ayırdıkları bildirildi. Tıp fakültelerinde ortalama 1 saat prelinik, 2 saat klinik başağrısı eğitimi verildiği gösterilmiştir. Eğitimdeki tüm bu yetersizliklere rağmen nöroloji ihtisas eğitiminde yöneticilerin %97’ si migrenin gerçek bir nörolojik bozukluk olduğunu belirtmektedir.

¹ Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, Nöroloji ABD

² Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, Nöroloji ABD

Anahtar Nokta 1

Tıp eğitiminde öğrencilerin;

Primer ve sekonder başağrısı ayırıcı tanısı yapmayı başarabilmesi,

Anamnez ile primer baş ağrılarının ayırıcı tanısının yapılabilmesi,

Anamnez, fizik ve nörolojik muayene ile primer ve sekonder başağrıları arasında tanı ve ayırıcı tanı yapabilme yetisinin kazanılması

Tanı veya ön tanıya göre laboratuvar incelemelerinin planlanabilmesi yetisinin edinilmesi

Tedavi planının kurulması ve yönetimi becerisini kazanabilmeleri hedeflenmelidir.

Anahtar Nokta 2

Tıp fakültesi boyunca öğrencilere

Migren, Gerilim tipi başağrısı, Trigeminal Otonomik Sefaljiler ve Kronik günlük başağrısının epidemiyolojisi,

Uluslararası Başağrısı Derneği'nin sınıflaması,

Aurasız migren, Auralı migren, Küme başağrısı, Gerilim tipi başağrısını klinik ve muayene özellikleri,

Sekonder başağrıların uyarıcı işaretleri, subaraknoid kanama, gökgürültüsü başağrısı, subdural hematoma, epidural hematoma, düşük basınç başağrısı, post LP başağrısı, intrakranial basınç artışı başağrısı, beyin tümörü başağrısı, menenjit ve ansefalit başağrısını tanıma ve tanımlama bilgileri,

Post travmatik başağrısının özellikleri,

Basağrısının tetikleyici ve anatomo-fizyolojik sebep ve mekanizmaları ile

Basağrısının tedavisinde temel mekanizmalar hakkında bilgiler verilmelidir.

Anahtar Nokta 3

Uzmanlık eğitiminde nöroloji uzmanlık öğrencisinin eğitimini tamamladığında;

Primer ve sekonder başağrıların ayrımını rahatça yapabilme,

Tüm primer başağrıların tanı ve tedavi (akut ve profilaktik) becerisini edinebilme,

Basağrısı hastalarının yönetimini tek başına yapabilme ve gereğinde 3. basamak merkezlere refere edebileceği durumları ayırt edebilme,

Sekonder başağrıların ayırıcı tanısını planlayabilme,

Primer başağrıların etyopatogenezi hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olması

Primer başağrıların tedavisinde kullanılan ajanların etki mekanizmaları, yan etkileri ve ilaç etkileşimleri hakkında yeterli bilgisinin olması,

Basağrısı ve eşlikçi hastalıkların birlikte yönetiminde deneyim sahibi olması amaçlanmalıdır.

Anahtar Nokta 4

Uzmanlık eğitiminde başağrısı eğitimi;

Birinci yılında primer sekonder başağrıların ayrımında sekonder başağrıların ipuçlarının öğrenilmesi

İkinci yılında primer başağrıların epidemiyoloji, etyopatogenez, klinik özellikleri ve tedavisi konusunda eğitim alması

Üçüncü yılında genel poliklinikte başağrılı hastaların yönetimi ve yönlendirilmesi becerisinin edinileceği ve

Eğitiminin son yılında ise en az 2 ay başağrısı polikliniğinde (Minimum 1 ayı öğretim üyesi eşliğinde olmak üzere) hasta görme ve yönetimi-yeteneginin kazanılması şeklinde planlanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Kommineni M, Finkel AG. Teaching headache in America: Survey of neurology chairs and residency directors. Headache. 2005;45:862-865.
2. Finkel AG. American academic headache specialists in neurology: Practice characteristics and culture. Cephalalgia 2004;24:522-527.
3. Finkel AG. Academic headache medicine in America: Report of academic membership survey of the American Headache Society special

- interest section on academic affairs. *Headache* 2003;43:266-271.
4. Gallagher RM, Alam R, Sha S, Mueller L, Rogers JJ. Headache in medical education: Medical schools, neurology and family practice residencies. *Headache* 2005;45:866–873.
 5. Robbins MS, Robertson CE, Ailani J, Levin M, Friedman DI, Dodick DW. Procedural headache medicine in neurology residency training: A survey of US program directors. *Headache* 2016; 56: 79–85.
 6. Zarifoğlu M. Ağrıya Multidisipliner Yaklaşım : Türkiye Klinikleri J Neurol-Special Topics 2017;10(4):416-20.